

Kleine Berlin. Glavni predor (5) s stranskimi hodniki.

v bližini Ceste Romagna in rov, ki je vodil do Pramosodne palače. Drugo podjetje, inženirja Mazorana & Co., je realiziralo izgradnjo osrednjega predora s stranskimi odcepi. Tretje podjetje, Schwarz, je realiziralo povezovalni rov med vilo Ara in prebivališčem Globočnika ter strop enega od stranskih predorov protizračnega zaklonišča.

Po bombardiranju 10.7.1944 je postala izgradnja protizračnega zaklonišča prioritetnega pomena. Zaradi tega so Nemci zahtevali, da delavci podjetja Colombo sodelujejo s podjetjem Todt pri izkopih, kjer so uporabili velike količine razstreliva.

Nekateri zapisi v povezovalnem rovu z Ulico Fabio Severo (IV vhod, kjer danes potekajo ogledi), ki so ga uporabljali nemški vojniki, dajo slutiti, da so bila glavna gradbena dela zaključena decembra 1944. Dopolnilna dela so se nadaljevala vse do konca voje in zaradi tega, niso bila nikoli povsem zaključena. To potrjuje tudi dejstvo, da niso bili nikoli nameščeni agregati za elektriko, kljub temu da so vidni pripravljeni podstavki iz cementsa.

Za razsvetljavo protizračnega zaklonišča so Nemci koristili povezavo s tedanjim občinskim podjetjem ACEGAT. Blizu vhoda so namreč namestili električno omarico, ki še vedno obstaja.

Za pomožno razsvetljavo, ki se je vključila ob izpadu javne napeljave, so uporabljali akumulatorje, ki so jih zaplenili ribičem, ki so pred vojno lovili ribe s ferali.

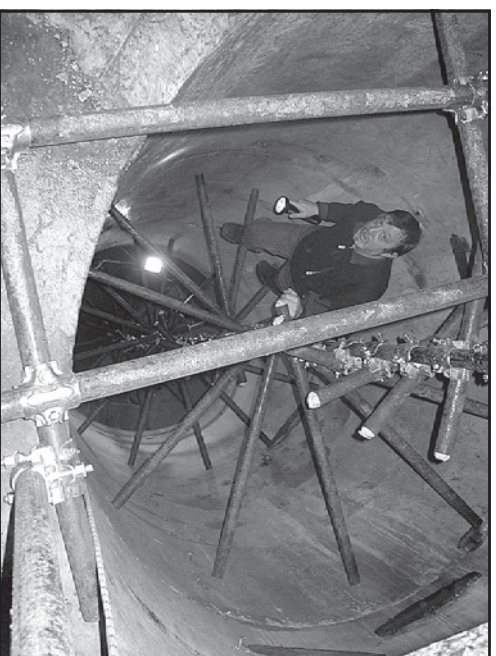
Vstop v protizračno zaklonišče je bil vsem, ki niso imeli dovoljenja, strogo prepovedan. Noben Italijan

ni imel vstopa, razen elektrikar podjetja Luigi Presel, ki je bil zadolžen za zamenjavo pregorelih žarnic in peščica oseb, ki je sodelovala z Nemci.

Največja težava Nemcev pri vzdrževanju zaklonišča je bila visoka koncentracija vlage v predorih. V ta namen so uporabili žerjavnice, v katerih so kurili koks, da bi zmanjšali vlažnost v prostorih. Ker je bilo odvajanje dimov speljano skozi občinski predor, je prihajalo do hudih primerov zadušitve pri Italijanih. V Sposlošnem arhivu občine Trst lahko najdemo obširno dokumentacijo o tem, kako si je podesita Cesare Pagnini pri Deutscher Berater prizadeval, da bi prenehali uporabljati žerjavnice v nemškem zaklonišču.

V noči 29.4.1945 sta Gauleiter Rainer in general Globočnik zapustila Trst in se napotila v Avstrijo, kjer ju je aretirala zavezniška vojska. 30.4.1945 se je pričel upor v Trstu, ki ga je vodil Odbor za Narodno osvoboditev (CLN).

Partizani jugoslovanske vojske so 1.5.1945 vstopili v Trst in obkolili vsa oporišča ter zahtevali predajo nemških vojakov. Med oporišči je bilo tudi Sodišče, ki je bilo povezano s protizračnim zakloniščem. Vendar ne najdemo nobenega dokaza, da so jugoslovanski vojniki uspeli najti in vstopiti v to zaklonišče. Boji v mestu so bili kratkotrajni, nemški vojniki so se predali novezelanski enotam, ki so medtem prispele v Trst. Tako se je zaključilo nemško zasedanje mesta, ki je trajalo 20 mesecev.

Tako imenovani Globočnikov vodnjak.

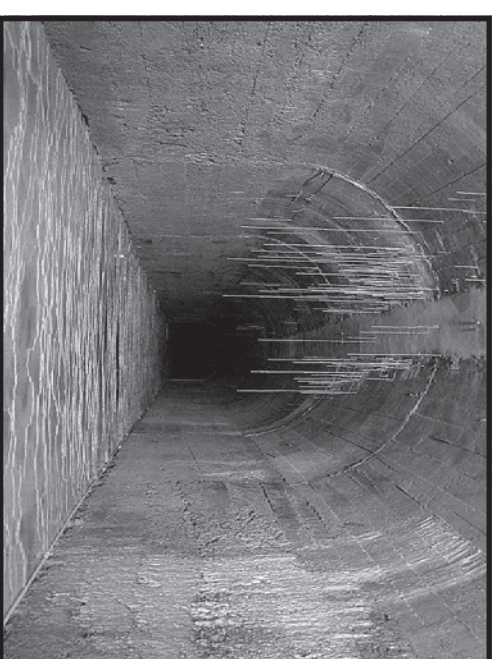

CLUB ALPINISTICO TRIESTINO

ALPINISTIČNI KLUB TRST

JAMARSKI ODSEK

Sekcija za Preučevanje in Raziskavo Umetnih Predorov

KOMPLEKS PROTIZRAČNIH PREDOROV IMENOVAN

«KLEINE BERLIN»

Za informacije:

CLUB ALPINISTICO TRIESTINO

Ulica Raffaele Abro, 5/A - 34144 TRST

Telefon: 0039-040-3498239

Faks: 0039-040-8326424

Torek in četrtek od 21.00 do 23.00

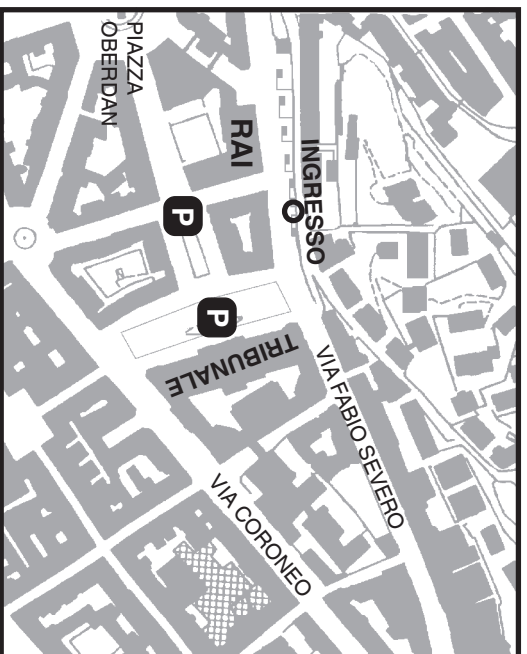
E-mail: cat@cat.ts.it - www.cat.ts.it

Kratek opis prostorov

Obisk kompleksa 'Kleine Berlin' se prične z vhodom namenjenim za nemške vojake (IV vhod).

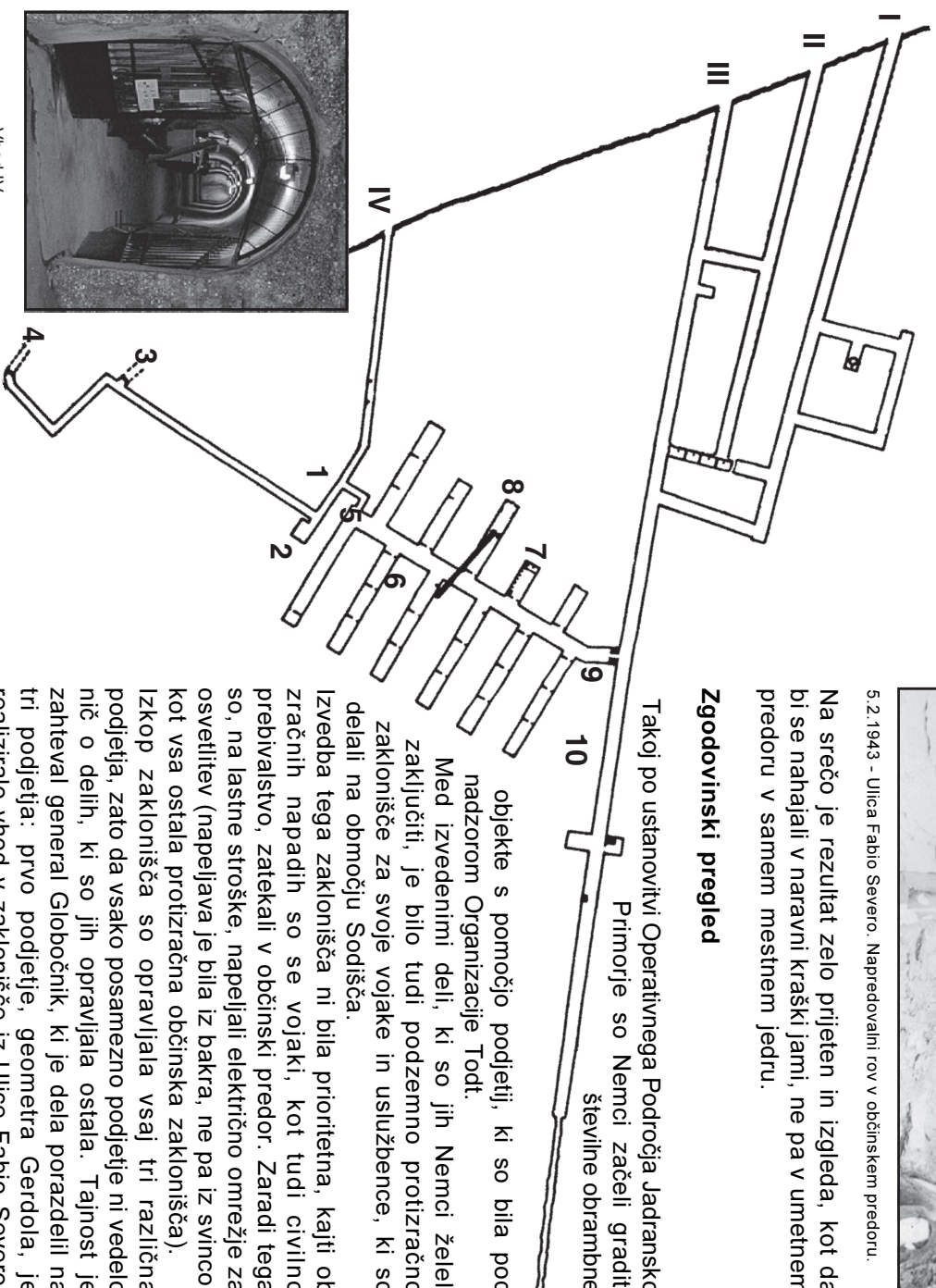
Ko prehodimo prvi del predora, prispemo do križišča (1): ko nadaljujemo, pridemo do sobe, kjer je bil predviden podstavek za agregat (2). Preden vstopimo v sobo nas na desni strani kratek rov dovode do vrat. Ko prestopimo vrata nas predor, ki se z rahlo strmino spušča navzdol, privede do bivšega glavnega vhoda nemškega zavetišča (3).

Ko nadaljujemo po galeriji, ta zavije na levo za kratek del in zatem zavije na desno ter nadaljuje do pregrad, ki zapirajo vhod do podzemnih prostorov Pravosodne palače (Palazzo di Giustizia) (4). Zadnji del predora ni skoraj nikoli odprt za ogled, zaradi udorov vode. Ko se vrnemo do točke (1), nadaljujemo po levem hodniku, dokler ne naletimo na glavni predor (5), iz katerega se razcepi kar enajst stranskih hodnikov. Hodniki na desni strani so dolgi približno 26 metrov (6), medtem ko so tisti na levi strani dolgi od 12 od 25 metrov. To drži za vse, razen za tistega, ki je namenjen sanitarnim prostorom (7) in je dolg 10 metrov. Eden od teh predorov ima na oboku vodnjak, po katerem so včasih vodile polžaste stopnice (8). Stopnice so služile generalu Globočniku, ko se je namenjal od svojega prebivališča v vili Ara do Sodišča.

Na koncu dolgega 'nemškega' predora nas vrata (9) privedejo do občinskega protizračnega zaklonišča (10). Sestavlja ga predor, dolg približno 250 metrov, ki ga je zgradilo podjetje Emilio Colombo za tržaško občino.

Tukaj lahko vidimo, kako si narava počasi, vendar neizprosno, ponovno prišča podzemlje. Ko obiskovalec vstopi, zagleda prostor, ki je bogat s stalagmiti, stalaktiti in ponvicami, v katere vedno priteka majhna količina vode. Ta pojav, ki je manj opazen v nemškem delu, je nastal zaradi tega, ker zadnji del italijanskega predora ni bil nikoli zacementiran.

5.2.1943 - Ulica Fabio Severo. Napredovalni rov v občinskem predoru.

Na srečo je rezultat zelo prijeten in izgleda, kot da bi se nahajali v naravni kraški jami, ne pa v umetnem predoru v samem mestnem jedru.

Zgodovinski pregled

Takoj po ustanovitvi Operativnega Področja Jadransko Primorje so Nemci začeli graditi številne obrambne

objekte s pomočjo podjetij, ki so bila pod nadzorom Organizacije Todt.

Med izvedenimi deli, ki so jih Nemci želeli zaključiti, je bilo tudi podzemno protizračno zaklonišče za svoje vojake in uslužbence, ki so delali na območju Sodišča.

Izvedba tega zaklonišča ni bila prioriteta, kajti ob zračnih napadih so se vojaki, kot tudi civilno prebivalstvo, zatekali v občinski predor. Zaradi tega so, na lastne stroške, napeljali električno omrežje za osvetlitev (napeljava je bila iz bakra, ne pa iz svino, kot vsa ostala protizračna občinska zaklonišča).

Izkop zaklonišča so opravljala vsaj tri različna podjetja, zato da vsako posamezno podjetje ni vedelo nič o delih, ki so jih opravljala ostala. Tajnost je zahteval general Globočnik, ki je dela porazdelil na tri podjetja: prvo podjetje, geometra Gerdola, je realiziralo vhod v zaklonišče iz Ulice Fabio Severo,